

A BALATON FEJLESZTÉSI TANÁCS HOSSZÚ TÁVÚ TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA (2000)

1. A KONCEPCIÓ ALAPELVEI ÉS KIINDULÁSI FELTÉTELEI

A területfejlesztési koncepció célja a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlődését befolyásoló tényezők komplex értékelése, a térség egészének hosszú távú fejlesztési irányainak meghatározása, az azt megjelenítő fontosabb programok tartalmi elemeinek kijelölése, s mindezek megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer felvázolása.

A területfejlesztési koncepció kidolgozása során figyelembe vett legfontosabb tényezők:

- a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre vonatkozó, országos területi és ágazati fejlesztési elképzelések,
- a térségben lévő régiók, megyék és kistérségek jövőképe,
- a fontosabb települések jövőbeli megújítási irányai, törekvései,
- a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési tervében megjelenő területhasználati elképzelések, követelmények.
- az Európai Unió regionális politikájának adaptálásából következő célkitűzések, illetve eszköz- és intézményrendszerbeli igények.

A Balatoni Regionális Fejlesztési Rt. koordinálásában (1998-1999) készült eredeti koncepció közreműködői:

- ⇒ MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet, vezető tervező
- ⇒ Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt.
- ⇒ Quo Vadis Consulting Kft.
- ⇒ T & T Consulting Kft.
- ⇒ Régiorg Kft.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet térségére kidolgozásra került területfejlesztési koncepció alapelveit a következő feltételek befolyásolják:

a) az európai (regionális) folyamatok irányai:

- a dezindusztrializáció (az ipar lassú térvesztése),
- a terciarizáció (a szolgáltatóipar gyors túlsúlyba kerülése a gyáriparral szemben),
- a technológiai váltás (a tudásiparok, a képzettség, az új technológiák alkalmazásának növekvő jelentősége),
- a decentralizáció (a helyi döntések hatásköre, szerepe növekszik),
- a fenntartható fejlődés követelményeinek (a gazdasági növekedésnek és a környezet terhelésének összehangolása előtérbe kerülése),

b) a területfejlesztés nemzeti céljai:

- a társadalmi-gazdasági esélyek közelítése (a társadalmi szolidaritás és a területi kohézió erősítése),
- hozzájárulás az ország gyorsabb és hatékonyabb fejlődéséhez (az elmaradott térségek felzárkóztatása, a fejlettebb térségek adottságainak kihasználása),
- a fenntartható fejlődés követelményének és a környezeti potenciállal összhangban lévő gazdasági térszerkezet alakítása (térségek, települések környezeti állapotának megóvása, helyi és térségi adottságok érvényesítése),
- az EU csatlakozás területfejlesztési követelményeinek érvényesítése (fejlesztési alapok hatékony fogadási feltételeinek érvényesítése),

c) az Európai Unió regionális politikájának alapelvei:

- szubszidiaritás és decentralizáció (önálló mozgástér és döntési kompetencia, erőforrások feletti helyi rendelkezés),
- partnerség (a fejlesztési folyamatban érdekelt minden szektor szereplőinek együttműködése, közös tevékenysége),
- programozás (ágazati és területi szintenkénti tervezés, monitorozás),
- koncentráció és addicionalitás (jól elhatárolható szerepkörök, kombinált finanszírozási formák),

d) az ország és a Dunántúl fejlődési irányai, gazdasági és társadalmi szerkezetének átalakulása,

- e) a hosszú távú idegenforgalmi tendenciák,
- f) növekvő Európai integrációs, felkészülési követelmények,

Időintervallum

A gazdasági és társadalmi szerkezetbe, folyamatokba történő beavatkozások hosszú távon (7-15 esztendő) érvényesülnek. Az intézkedések kialakítása és hatásaik megjelenése különböző időszakot igényelnek. A rövid- (2 éves), a közép- (3-6 éves) és a hosszú távú (7-15 éves) célok kijelölése a legfontosabb programok részletes meghatározása 2000 évi feladat.

2000-2002 között a területfejlesztési koncepció célkitűzéseinek a megvalósítását meg kell kezdeni, miközben a változó körülményekhez, viszonyokhoz igazodóan azok korrekcióját is folyamatosan el kell majd végezni.

Megvalósítás

A korábbi – lényegében kormányzati, ágazati – fejlesztési koncepció(k) fő vonalaiban megvalósulóban vannak (vízminőség védelme, stb.). A területfejlesztési koncepció a fejlesztési stratégiák lehetséges irányainak rendszerezett áttekintése, az optimális irányok újbóli meghatározása. Ösztönözni kell a térség szereplőit, hogy a koncepció folyamatos megújításához járuljanak hozzá.

A koncepció – a megvalósításában érdekeltek és érintettek együttműködésének kívánatos szintjén – egyben a regionális tudat formális dokumentuma. A megvalósítás kedvező hatást gyakorolhat a statisztikai régiók stratégiáira, programjaira, ennek révén jelentősen megsokszorozhatja a térség fejlődését.

Felépítés, alkalmazott területi meghatározások

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területi lehatárolását a 89/1997.(V. 28.) Korm. rendelet határozta meg. A terület ma már 164 települést (ebből 14 városi jogállással rendelkezik) érint. A területrendezési szabályozás tekintetében az 1999 májusától lezajlott egyeztetések alapján a törvény már 164 településre vonatkozik. Számos esetben ezt a határt, éppen a területi folyamatok jellege miatt át kell lépni, (pl. a vízgyűjtő területtel összefüggésben, vagy a foglalkoztatási jellemzők tekintetében stb.) de a koncepció döntően és alapvetően a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre vonatkozik.

Az országos területfejlesztési koncepció a Balaton térségét "Balaton Kiemelt Üdülőkörzet"-nek nevezi, és egyúttal funkcionális régiónak tekinti. A Balaton régió kifejezés vízgazdálkodási szempontból az egész vízgyűjtőt, idegenforgalmi szempontból a kiemelt üdülőkörzetet, vidékfejlesztési szempontból a kistérségi társulások összes területét is jelenti.

A koncepció tehát a "Balaton régióról" szól, amely komplex fejlesztési régióként felel meg az üdülőkörzeti és egyéb funkcióinak is.

A "part menti" és a "part közeli" kifejezést is használjuk. Az előbbihez soroljuk a Balaton parttal rendelkező településeket, míg az utóbbihoz a Balatonnal közvetlenül nem érintkezőket. A "háttértelepülés" kifejezés az idegenforgalmi szempontú besorolást jelenti.

A koncepció aktualizálása a Balaton Fejlesztési Tanács 1999. február 24-i ülésének határozatain alapul, nem vesz figyelembe más véleményeket és igényeket, csak a jogi környezet változását (üdülőkörzet lehatárolása, törvénymódosítások, illetve az országgyűlési előterjesztést és annak határozatait).

2. A BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET ADOTTSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE

2.1. ERŐSSÉGEK

2.1.1. A természeti értékek tárháza a térség

- A Balaton tó nemzeti kincs. A vízminőség javítása, fenntartása nemzeti érdek.
- A Balaton vízgyűjtője 5. 774 km² (a tó területével együtt), aminek különlegessége, hogy teljes egészében Magyarország területén van, azaz hazai területről származik a víz utánpótlása. Így a Balaton vízminőségét kizárólag a hazai szereplők - központi és helyi kormányzat, ágazati hatóságok, gazdasági szervezetek, háztartások - együttműködése és környezeti kultúrája alakítja.

2.1.2. A térség elhelyezkedése és közlekedési pozíciója kedvező európai és hazai vonatkozásban.

Két közép- európai közlekedési folyosó (a IV. és az V/C.) érinti a térséget, míg az V/B. jó megközelítést nyújt. A Balaton térsége részét képezi a jelenlegi dinamikus hazai területi fejlődés dinamikus térségének.

- Az általános térségi jellemzők jobbak az országosnál. A gazdasági, társadalmi, településhálózati adatok általában az országos átlagnál magasabbak. Kiepültek azok az infrastrukturális rendszerek, amelyek a települések és az idegenforgalom működtetéséhez szükségesek, a szezonális igényekre kiépült kapacitások az egész évben rendelkezésre áll(hat)nak.
- Kedvező humán erőforrások. A humán erőforrások általános színvonala (szakképzettség, nyelvtudás, urbanizáltság, vállalkozói aktivitás) és munkaerő-piaci adaptációs készsége magas.
- Jelentős képzési és kutatási kapacitások is kedvező lehetőségeket jelent(het)nek. (Keszthelyen agrártudományi, Siófokon idegenforgalmi, Tapolcán idegenforgalmi – gyógy- és környezetvédelmi - szakképzés folyik. (Veszprém nem tartozik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez, de hatása meghatározó a térségre. Egyetemén – többek között – nyelvi és idegenforgalmi felsőfokú képzés is folyik.)

- A Balaton menti városokban megerősödött a kereskedelem, szálloda és vendéglátás területeihez kötődő magas színvonalú piaci igényekhez igazodó középfokú szakképzés (Fonyód, Keszthely, Siófok, Tapolca).
- Tihanyban működik az MTA Balatoni Limnológiai Kutató Intézete, tevékenységét nemzetközi szinten ismerik, a tó vízminőség javítása érdekében elengedhetetlen kutatási tevékenységet végez. a tó ökológiai rendszerével és tápanyag forgalmával kapcsolatban.
- Badacsonyban található a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Szőlészeti és Borászati Kutató Intézete, amely szőlőnemesítéssel, kísérleti borok előállításával, borászati technológiák kidolgozásával és szaktanácsadással foglalkozik.
- A három Balaton parti megye és a francia Loire Régió együttműködésével Európa Pont működik a térségben.

2.1.3. Magas vállalkozói sűrűség és aktivitás

- A BKÜ területén az ország népességének 2,4%-a, míg a vállalkozások 3,0%-a, ezen belül a szálláshely szolgáltatással és vendéglátással foglalkozó vállalkozások 7,0%-a működik. A vállalkozások mérete (gazdálkodási forma és foglalkoztatott létszám alapján) kisebb az országos átlagnál. A térségben belül a part mentén intenzívebb a vállalkozói tevékenység, mint a part közeli településeken.
- A munkanélküliség a part menti településeken alacsony, míg a part közeli településeknél az országos átlaghoz közeli, tartós értékek jellemzik. Különösen érvényes ez a déli part egészére. Az északi part ellenben megosztott: a középső szakasz munkanélküliségi mutatói tartósan magasabbak, viszont Keszthely környékén kedvezőbb a munkahely kínálat. Ugyanakkor a térség egészére jellemző, hogy a foglalkoztatás egy része erősen szezonális, s ez a munkaerőpiac strukturális egyensúlyának hiányát eredményezi. Ezt a helyzetet tovább élezheti az a tényező, hogy maga az üdültetés, mint gazdasági tevékenység konjunktúra érzékeny.

2.1.4. A mezőgazdaság domináns szektora a szőlő és bortermelés

- A térséget több mezőgazdasági tájkörzet érinti, ahol a földterületek átlagos aranykorona értéke nagy sávban ingadozik (8,27 – 30, 70 AK). A mezőgazdasági egyéni gazdálkodók többsége (72%) a part közeli településekben található, ugyanakkor 47 mezőgazdasági szövetkezet gazdálkodik a térségben. Az egyéni gazdaságokra az alacsony birtokméret a jellemző, magas a bérlemények aránya. Meghatározó termelési ág a szőlő- és bortermelés

(part menti települések területének 23%-a, míg a part közeli 10%-a szőlő). A térségben négy országosan minősített borvidék található (Badacsonyi, Balatonfüred-Csupaki, Balaton-melléki, Balaton-felvidéki), ahol 70 hegyközségben 20 ezer hektár, termő szőlőterület található. Számottevő a Balatonboglár környéki, a zalai és a kis-balatoni termelés is. Kialakult a szőlő-, must- és borfeldolgozó háttér is. A borászat a térség meghatározó mezőgazdasági tevékenysége.

- A fenti ágazaton túl jellemző a térségre a magas fokú erdősültség. Jelentős részben megőrződtek a természet közeli fafaj összetételű erdőállományok, melyek ökológiai-turisztikai értéke rendkívül nagy. Különösen a déli parton számottevő hagyományokkal bír - a gyümölcsstermesztés, amelyhez komoly feldolgozó bázisok kapcsolódnak. Így ez az ágazat nem csupán a helyi igények szezonális kielégítésében játszik szerepet, de az erre épülő feldolgozóipar további foglalkoztatási lehetőségeket jelent. A külföldiek egy része mintagazdaságot épített ki a térség hagyományos termékeire. A biogazdálkodás és a gyógynövénytermesztés évtizedes hagyományra tettek szert (Dörögdi-medence).
- A térségben az ingatlanpiaci mozgások, jelentősek, amely javít(hat)ja a térség helyi iparának, szolgáltatásainak helyzetét. Az új tulajdonosok jelentős építési, felújítási tevékenységet végez(het)nek. (Az ingatlanforgalom súlypontjai: Siófok - Balatonlelle, Keszthely - Hévíz és a Balatonfüred - Balatonalmádi közötti területek, de a „háttérterületek” is kivételesen teljesen átalakulnak, felújításra, megújításra kerülnek. A hazai és külföldi kereslet egyaránt magas e területeken. Mindez számos konfliktust is eredményez: ösztönzés a belterületek bővítésére, fokozott környezeti terhelés, a településellátó rendszerek kapacitásának szezonális leterhelése, őslakosok és a betelepülők közötti nézeteltérések stb. A külföldi (német és osztrák) kereslet intenzíven nő, amely különösen a part menti sávban emeli meg az ingatlanárakat.

2.1.5. A térség gazdasági szerkezete nem akadályozza a turisztikai adottságok kiaknázását

A turizmus a meghatározó gazdasági tevékenysége, amely hosszú távon is domináns tényező maradhat:

- az üdülőhelyi funkció szélesebb körű hasznosítására gyarapodó és változatos természeti-, történeti-, művi adottságok állnak rendelkezésre,
- a Balaton térsége termál- és gyógyvizekben gazdag, nemzetközi hírű fogadóbázissal rendelkezik (Hévíz, Zalakaros, stb), további bővítési lehetőségek állnak rendelkezésre,

- a part közeli települések növekvő szerepével, modernizálódó idegenforgalmi kapacitás áll rendelkezésre az egész térségben,
- kedvező földrajzi-térszerkezeti helyzet, amelyet tovább erősíthet a tervezett közlekedési fejlesztések megvalósítása, valamint Magyarország geo-ökonómiai helyzetének prognosztizálható javulása,
- a piaci intézményrendszer (például a pénzügyi-üzleti infrastruktúra) az üdülöhelyi funkció miatt szélesebb körűen jelenik meg a régió városaiban,
- intézményesült nemzetközi kapcsolatok, javuló nemzetközi piaci bevezettség, és attraktivitás,
- a vállalati és települési promóció fejlődése,
- koordinációs készség a térségi együttműködésben, a partnerségre törekvés igénye, az elszármazottak és helyben lakók erős lokális kötődése, az ezt kifejező aktivitás.

2.1.6. A településhálózat nagymértékben urbanizálódott, a part mentén láncszerűen agglomerálódott

A városhálózaton belül (14 város) több tekintetben kialakult a funkció megosztás. A part menti nagyobb centrumok (Balatonfüred, Keszthely, Siófok), valamint a part közeli két szervező és ellátó központ (Tapolca, Marcali) szélesebb körű szolgáltató és intézményi kínálatot nyújt. Jelentős, többfunkciójú nagyvárosként a közvetlen közelségben lévő Veszprém a térség vonzóerejét jelenti.

2.1.7. A különféle érdekérvényesítési törekvések fejlődnek, szerveződnek

A BKÜ egészére vonatkozó érdekérvényesítő szervezeti rendszer működése akadozva halad előre, miközben az igény egyre nagyobb. Létrejöttek a Balaton térség egészén működő fejlesztési, marketing gazdasági szervezetek (Balatoni Regionális Fejlesztési Rt., Balatoni Marketing Kht.), de ezek integrált működése eddig nem valósult meg.

Jelentősebb szerepet betöltő szervezetek:

A BRF Rt. kifejezetten regionális feladatok ellátására jött létre, funkciója a fejlesztések előkészítése, finanszírozása, követése, projektek kidolgozása, tőkeszervezés. Tőkeerejének, befektetés-szervező és projekt finanszírozó erejének növelésére van szükség. A Balatoni Marketing Kht. megszűnt, szerepét a Balaton Integrációs Kht. kell átvegye.

2.1.8. Kiemelt kormányzati kezelés

A BKÜ térségét a kormány a környezeti állapot megóvása és javítása érdekében, valamint az idegenforgalmi, turizmusbeli igények miatt különböző ágazati programok keretében kiemelten fejlesztette. Egy a kiemelt kezelésre tart igényt a továbbiakban is a térség.

2.2. GYENGESÉGEK

2.2.1. Javuló tendenciát mutató, de sérülékeny vízminőség

A Balaton vízminősége szempontjából a Zala folyónak jelentős szerepe van, amely az eddigi beavatkozások (víztározók, tisztító művek, csatornázás) ellenére minőségi szempontból még nem jelentenek garanciát. Alacsony a beérkező vízben az oldott oxigén mennyisége, magas a folyó vizének a szerves anyag tartalma, s komoly gondot jelent a vízi növények által azonnal hasznosítható ortofoszfát mennyiség.

Jelentős szerepe van valamennyi befolyó vízfolyásnak, a területen képződő szennyvízkezelés és a csapadékvíz elvezetés hiányosságainak. Az erózió elleni védelem nem kellő hatékonysága - a bemosódáson keresztül - szintén rontja a vízminőséget. Ez a teljes mezőgazdasági tevékenység (nagyüzemi állattartás, vegyszerhasználat) korszerűsítését teszi szükségessé. Legnehezebb helyzetben a Keszthelyi-öböl van, míg kelet felé haladva javul a víz minősége.

2.2.2. A demográfiai szerkezet feszültségekkel terhelt

A BKÜ területének állandó népessége közel két évtizede fogy, annak mértéke erősebb, mint az országos vidéki átlag. A tényleges fogyás oka a negatív természetes szaporodás, ami szintén magasabb, mint az országos érték. Az egyre növekvő természetes fogyásért az élve születések számának visszaesése a felelős, amely folyamatosan csökken. Egyre kisebb a régió vándorlási nyeresége (ma már elenyésző, ami a terület eltartó képességének a csökkenését mutatja). A vándorlás fő célterületeivé a part közeli települések váltak, ahol differenciáltan növekszik a népesség, de esetenként a természetes fogyás is jelentős. Mindez jelzi, hogy egyes falvak felértékelődtek. A part menti települések viszont előregednek, a nőtöbbségük növekszik, emelkedik az inaktív réteg aránya, csökken az aktivitás. A legjelentősebb számú és arányú munkanélküliséget a legnagyobb településeken mutatnak az értékelések.

2.2.3. A változó tulajdonosi viszonyok gyengítik a térség mezőgazdasági potenciálját

A földprivatizációval elaprózott parcellák sokasága alakult ki, a megváltozott tulajdonviszonyok bejegyzése számos esetben nem történt meg. Ez negatívan befolyásolja a gazdasági aktivitást. A part menti településeken jellemző a szőlőültetvények elöregedése, elhanyagolása, sőt kivágása. A nem termelő tulajdonosokhoz kerülő földeken megszűnik a hagyományos mezőgazdálkodás, a földterület üdülőtelekké alakul át. A csökkenő nagyüzemi állattartás miatt a korábbi legelők hasznosítása megoldatlan. Az északi part nagy része erodált, illetve erózióknak erősen kitett. A termelt termékek jelentős része nem a térségben kerül feldolgozásra.

2.2.4. Gyenge európai piaci pozíció a turizmusban

Az európai turizmusban a Balaton térsége jelenleg nem számottevő tényező. Ennek okai a diverzifikációra és fejlesztésre váró turisztikai kínálat, a természeti adottságokra kevésbé építő turisztikai fejlesztések, valamint a part közeli települések szolgáltatási és infrastrukturális fejletlensége. A kínálat történelmileg a tömegturizmus kiszolgálására, a fürdésre koncentráltan jött létre, s ez csak lassan változik. Az aktív szabadidő eltöltés létesítményi feltételei korlátozottan állnak rendelkezésre, hiányoznak a célcsoportok igényeinek megfelelően kialakított „termékek”. A specializáció hiánya vállalkozói és települési szinten is jelentkezik. A közbiztonság állapota nem javul. Hiányoznak a minőségi garanciák a szolgáltatások terén. Hiányos a térségi promóció. Jelentős a külső (például a fővárosi) tulajdonosi, vállalkozói szerep, a kívánatosnál nagyobb a jövedelemkiáramlás. A gazdasági aktivitásban és a foglalkoztatottságban nagy a szezonális, kevés a kiegyenlítő mechanizmus.

2.2.5. A minőségi turizmus fejlesztés alapjai hiányosak

A kínálati szerkezetben kevés a minőségi szálláshely. Hiányoznak a magas igényeket folyamatosan kielégítő programok, illetve nem szerveződnek egységes kínálattá (a fejlődő ilyen irányú kezdeményezések: jacht club, stb.). Mindezek nehezítik egy komplex marketing tevékenység kialakítását is.

2.2.6. A komplex turisztikai szolgáltatás hiánya szűkíti az időjárési szezont

Az idegenforgalmi főszezon hossza mára már alig éri el a másfél hónapot (5- 7 hét). Ennek oka elsődlegesen az egyoldalú idegenforgalmi kínálat. A hagyományos hazai és külföldi vendégkörben hat-nyolc hétre koncentrálódik a szabadságolás időszaka, melynek egy részét töltik itt. Így a szállodák, vendéglátóhelyek bevételei csak erre az időszakra koncentrálódnak, az év többi időszakában veszteségesek, bezárnak. A szállodai férőhelyek mintegy fele fogad vendégeket egész évben. A nem szervezett formában értékesített magánszálláshelyek aránya még mindig rendkívül magas. (Becslések szerint 300-400 ezer a magánnyaralók férőhelykapacitása. Szintén becslések szerint a balatoni férőhelyek száma kb. 600 ezer és ezek 80%-a lakásban és magánnyaralóban található.). A vendéglátó egységek között kevés az egyedi kínálatot nyújtók aránya, a személyzet gyorsan változik, nem kellően képzett, az egész éves nyitva tartás nem jellemző. A régiót átfogó információs rendszer nincs kiépítve, nem egységes az eligazító rendszer, a tájékoztatás.

2.2.7. Jelentősek a térség belső különbségei

Az innovációs elemek (vállalkozások, azok szervezeti egységei, a piaci szereplők, a fontosabb intézmények) a szűk parti sávban és azok centrumaiban koncentrálódnak. A part közeli települések általában a belső perifériák sajátosságait tükrözik.

Mind a területfejlesztési kistérségek között, mind pedig azokon belül a különböző település-csoportok között jelentős fejlettségbeli eltérések, illetve divergáló tendenciák mutatkoznak. A fő tagoltsági irány a part menti és a part közeli települések között húzódik.

2.2.8. Hiányos közlekedési rendszer

A part közeli települések közötti összekötő utak hiányoznak, különösen az észak-somogyi térségben. A nyugati, déli és északi határról a Balatont megközelítő utak „lassúak”. A tó körüli kerékpár-úthálózat a belterületre koncentrálódik. A Balaton déli és északi partjának vasúti közlekedési viszonyai jelentős eltérést mutatnak. A déli parton villamosított nemzetközi vasúti fővonal (100-120 km/h sebesség) található korszerű biztosítóberendezésekkel, míg az északi part 80 km/h sebességű, lassújelekkel erősen tagolt vasúti pályával dízelvontatással ellátott terület. Nehézkés a Balaton körüli vasúti közlekedés.

2.2.9. A parti sáv fokozott környezeti terhelése

Nem szerencsés, hogy a nagy szemét- és szennyvíztisztító telepek a part közelében települtek, újak telepítésénél erre figyelemmel kell lenni.

A partközeli települések csatornázottsága nem megfelelő, és nagy gondot okoz a szippantott szennyvíz elvezetése. Problémaként jelenik meg, hogy a kiépült csatornahálózatokra több esetben kevesen kötöttek még rá, alacsony hatásfokú a tisztítók működése.

2.2.10. A térség koordinációs, irányító központjai kialakítás előtt állnak

A Balaton térségében kialakuló települési és vállalkozói együttműködés mellett jelentkező versenyszituáció miatt jelentős megosztottság is tapasztalható. A települési önkormányzatok száma növekedett, a köztük lévő társulási viszonyok esetlegesek. A kistérségi társulások nem csak a parti, illetve az üdülőkörzetben érintett településeket fogják át, ami lehetőség is.

A dekoncentrált közigazgatásban a Balaton térsége - ugyancsak szétparcellázódott különböző illetékességi területek között. (A vízügyi igazgatásban a tó kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, míg a vízgyűjtő megoszlik a Közép-, Dél- és Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóságok és az újonnan létrejövő Területi Vízgazdálkodási Tanácsok között. A környezetvédelmi igazgatásban a Közép-, Dél-, és Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőségek illetékesek, bizonyos helyi környezetvédelmi igazgatási feladatokat a települési önkormányzatok is ellátnak. A természetvédelmi igazgatásban a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága - nem a teljes Balaton térséget foglalja magában. Az üdülőkörzet fele „esik” a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság területére. A Balaton déli oldalán a természetvédelem területi szerve a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság. A területi főépítészeti körzetek közül a Nyugat-, Közép- és Dél-dunántúli irodák érintettek a Balaton építésügyi igazgatásban.)

A fentiek tükrében, a fejlesztésben érdekelt szervezetek együttműködése is fejlesztésre vár.

- a térség fejlesztésében regionális és kormányzati koordinációs aktivitásra egyaránt szükség van,
- az egyes érdekegyeztető, irányító testületekben tagsággal rendelkező szervezetek között a koordinációt a BFT tudja megoldani.

- a BFT a tagságán túl is szoros kapcsolatban kell, hogy legyen a Dunántúli régiókkal, a RIB-bel, az önkormányzatokkal, a civil szervezetekkel,
- a BFT által alapított Kht. döntés előkészítő és programmenedzselő tevékenysége során szoros, önálló kapcsolatokat épít ki különböző partnerekkel.

2.2.11. A megyei- és regionális fejlesztési koncepciók nem foglalkoznak az egységes térséggel

A megyei és a regionális fejlesztési koncepciók csak általánosságokban érintik a Balaton térségét.

2.2.12. A gazdasági, társadalmi, települési folyamatok elemzése rendszertelen

Míg a Balaton és térsége ökológiai elemzése folyamatos és szervezett, addig a gazdasági, társadalmi, településhálózati összefüggések tudományos elemzése rendszertelen, hiányos. Nem folytak komplex területi elemzések, kutatások a térségben, nincs egységes nyilvántartásuk, koordinációjuk. Ennek hiányában a gazdasági, társadalmi folyamatok hatásai nem kerülnek regisztrálásra, ami a lehetséges beavatkozások megalapozottságát, hatékonyságát gyengítheti.

2.3. LEHETŐSÉGEK

2.3.1. A Közép-Európai térszerkezetbe történő szerves betagozódás

Az ezredforduló első évtizedének közepéig várhatóan kirajzolódik a Velence- Trieszt - Ljubljana-Budapest- Kijev fejlesztési tengely (V. Helsinki folyosó), ami a Balaton térsége felett érintkezik a Székesfehérvár- Tatabánya-Budapest háromszöggel, mely ráfűződik a Berlin/Drezda – Prága - Bécs/Pozsony – Budapest - Isztambul (IV. Helsinki Folyosó) tengelyre, így a BKÜ közvetlen kapcsolatba kerül Közép-Európa új "logisztikai aranyháromszögével".

2.3.2. Együttműködési irányok

Közép-Dunántúl:

A Balaton térségét északról a Tapolca- Veszprém tengelyen túl egy megújításra váró, a válságból fokozatosan kilábaló ipari körzet határolja. Az Ajka- Veszprém- Várpalota- Székesfehérvárig terjedő zónák új együttműködés terei lehetnek. Balatonfüred - Balatonfüzfő térségének gazdasága csatlakozhat erre a tengelyre. Az Ajkától nyugatra húzódó terület, amiben egy tradicionálisan elmaradott hármas megyehatár menti térség (Sümege – Zalaszentgrót – Vasvár – Celldömölk - Devecser városkörben) tartozik, szintén képviseli a belső periféria minden kedvezőtlen adottságát. Ez a térség lehetséges együttműködési pontként veszi számba a balatoni turizmushoz való kötődések kialakítását. A turisztikai adottságok kihasználása Veszprém város számára is az egyik fejlődési irányt jelenti.

Dél-Dunántúl:

A Balaton régiót délről egy funkcióiban egyoldalú, a gazdasági-társadalmi megújulást kevésbé megjelenítő belső periféria határolja, ahol hiányoznak a centrumok, a belső kapcsolatok gyengék, az infrastruktúra fejletlen. A belső-periféria több szállal kíván ráfűződni a Balaton régióra, jövőbeli megújítása nem vonatkoztatható el a térségtől. A belső periféria rendelkezik olyan területi erőforrásokkal, amelyek szélesíthetik a Balaton térség kínálatát. A lehetséges dunántúli autópálya megépítése, valamint a vasútvonalak műszaki fejlesztése (Fonyód-Kaposvár és Kaposvár - Dombóvár vonalrészek felújítása, Fonyód-Kaposvár vonal villamosítása) esetén Kaposvár, és Pécs kapcsolata is jelentősen javulhat a Balaton térségével.

Nyugat-Dunántúl:

A Balatont nyugatról együttműködő kistérségek határolják. Több kistérségi társulás túlnyúlik a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet határán. Ez a partvidék számottevő gyógy- és termálvíz hagyományokkal rendelkezik (Hévíz, Zalakaros). A termálvíz programon keresztül, az üdülőkörzettől távolabb eső térségek (Sárvár, Bük) bekapcsolása segíti a szezonális mérséklését. Az V-ös korridorhoz kapcsolódó fejlesztések (Zalaegerszeg – Zalalövő – Ukk – Boba) a térség Zalaegerszeg, Szlovénia irányú kapcsolatait erősíti.

2.3.3. Budapest fejlődésének erőteljes kisugárzása

Nemzetközi tapasztalatok alapján a BKÜ keleti medencéje és a part közeli települések hosszú távon (2005-2010 körül) részévé válhatnak Budapest tágabb agglomerációjának, azaz egyre több lakófunkció fejlődhet át e térségben, éppen a jobb megközelíthetőség (autópálya, intercity, gyorsvasút, elővárosi jellegű közlekedési rendszer) bővülésével. Ezek a funkciók együtt járhatnak a zöld technológiáknak a tó közelébe történő telepítésével, a kutatás-fejlesztés (minőségi, nyugodt környezet) kitelepülésével és az otthoni munka (e-mail és Internet kapcsolatok) növekedésével.

2.3.4. Megújuló ingatlanpiac, funkcióváltás esélye

A Balaton térségében a tulajdonosi struktúraváltás üteme növekszik. A hetvenes években tömegesen épített családi ingatlanok tulajdonosai megöregedtek, a megváltozott anyagi helyzetük (nyugdíjak reálértéke csökkent, az utazási és a fenntartási költségek jelentősen megemelkedtek) következtében megválnak az ingatlanoktól. A tömeges váltás alkalmat kínálhat az ingatlanállomány átépítésére, a megosztott és elaprózott telkek összevonására, az épített környezet lényeges javítására, a létesítmények funkcióinak megváltoztatására, a környezeti sérülések rehabilitálására, s egyben a belterületek növelésének fékezésére. Fokozottan támogatandó a jövőben a Balaton térségében az ingatlanok átépítése éppen az újabb építkezések kiváltására, vagy mérséklésére.

2.3.5. A sérülékeny vízminőség megóvása

Kiemelt prioritásként kell kezelni a teljes vízgyűjtőterületen a vízrendezést, a hordalék visszatartást, a csatornázást – szennyvíztisztítást, a mezőgazdasági területek meliorációját, a Kis-Balaton Vízvédelmi Rendszer befejezését, és a balatoni és kis-balatoni nádgazdálkodást.

2.3.6. Változatos kínálati lehetőség építhető ki a turizmusban

A turizmus új irányainak meghonosítása és terjesztése, a fenntartható fejlődés alapelveinek érvényesítése nyújthat tartós megújítást a térség vendégfogadásra támaszkodó gazdasági tevékenységében.

A turisztikai kínálat fejlesztésénél lehetőségek nyílnak:

1. A komplex szolgáltatásokat nyújtó idegenforgalmi centrumok kialakítására,
2. gyógy- és termáلتurizmus (infrastrukturális fejlesztésekkel együtt) történő fejlesztésére,
3. lovas turizmus (összehangolt kínálat, aktívabb marketing) fejlesztésére,
4. (sport)horgászturizmus (alkalmas halállomány, programcsomagok, infrastruktúra) bővítésére,
5. vadászat (part közeli települések, őszi, téli időszak) fejlesztésére,
6. a vízi sportoknak (pl. vitorlázás, kikötők fejlesztésére) lehetőséget biztosító adottságok, kihasználására,
7. a strandok minőségi fejlesztésére, javítására (tóparti, fedett és termálfürdők),
8. kerékpáros turizmus (infrastruktúra, szolgáltatások, tudatos termékfejlesztés) bővítésére a szükséges fejlesztések elvégzése után,
9. a természetjárás és az ökoturizmus (nemzeti park) lehetőségeinek kiaknázására a szükséges beruházások és marketingmunka alapján,
10. egyházi, kulturális, történeti, műemléki turizmus fejlesztésére (várak, templomok, kulturális események, programcsomagba szervezésére),
11. üzleti és konferencia turizmus fejlesztésére a szükséges kapacitások kialakítása esetén.

2.3.7. Nyugdíjas paradicsom

A kiépült idegenforgalmi kapacitások főszezonon kívüli hasznosítása egyik lehetőségét kínálja a fizetőképes nyugdíjasok rekreációs tartózkodásának és üdültetésének megszervezése. Ennek lehetősége különösen kiszélesedhet Magyarország európai csatlakozása után a külföldi nyugdíjasok irányában. A folyamatot erősítheti a nyugdíjpénztárak alapjainak befektetései.

2.3.8. Városhálózat fejlesztése

Elsősorban az északi part egyes területei városhiányosak. Révfülöp, Nagyvázsony középtávon lehet alkalmas a városi szerepkör gyakorlására, egyben kistérségi szervező feladatok ellátására. A déli parton, hosszú távon Balatonszentgyörgy érhet el városi rangot.

2.3.9. Településközi együttműködés

A régió településhálózata számos infrastrukturális és intézményi együttműködésre kínál lehetőséget. A területfejlesztési kistérségek és más együttműködések esélyt kínálnak a Balaton térség kohéziójának erősítéséhez, új befektetések megvalósítására.

2.3.10. Tájvédelem és gazdaságfejlesztés

A part közeli területek a legeltető állattartás (tehén, juh, kecske) ideális terei. Ez az adottságoknak megfelelő gazdálkodás, másrészt növeli a táj szépségét, értékét és ezzel segíti a turizmus fejlődését (pl. a házi készítésű juh, illetve kecskesajt kínálata). Az értékes természeti területnek számító nyílt, vagy sziklagyepeken kívüli kihasználatlan gyepek erdősítése (lassan növő, lombos őshonos fafajtákkal) tájlesztésként, a talaj- és vízvédelem szempontjából hasznosak. Nem tiltott az 1 ha alatti belterületeken található erdők felparcellázása, azokat parkszerű erdővé történő átalakítása.

A hagyományos építőanyagok előállítására céljából folytatott helyi bányászati tevékenység az eredeti módon (kézi fejtés) a tájvédelemmel összeegyeztethető, és a helyi bányászati tevékenység az eredeti módon a környezet jelentős igénybevétele, a táj maradandó károsodása nélkül még a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén is engedélyezhető.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park földrajzi kiterjesztése hozzájárulhat a turisztikai kínálat sokszínűbbé tételéhez, s ezáltal a térség gazdasági, térségi potenciáljának bővítéséhez.

2.4. VESZÉLYEK

2.4.1. Emlékszik a tó!

A BKÜ fejlesztésének legélesebb veszélyét a labilis és sérülékeny vízminőség jelenti, mert ez drasztikusan csökkentheti az idegenforgalmi kínálatot. Minden korábbi negatív és szennyező hatás következménye megtalálható a tóban. A kellő előrejelző rendszer, illetve a szükséges intézkedések hiánya alapvetően befolyásolhatja a turizmusra épülő gazdaság eltartó képességét.

2.4.2. Gyorsan fejlődő versenytársak

A régió jelentős versenytársa lehet a szomszédos Ausztria, annak határ menti tartományai (Burgenland, Dél-Stájerország), ahol éppen az EU támogatásával kezdődött meg a termál-turizmus szervezett kiépítése. A hazai piacon komoly konkurenciaként kell számolni a Velencei-tóval és a Tisza-tóval, illetve a Fertő-tóval.

2.4.3. Túlzott német – osztrák orientáció

A földrajzi helyzet, a régió etnikai struktúrája, a bevezettség alapvetően a német – osztrák piac számára vonzó. Az aktív idegenforgalom jellemzője, hogy a német piacra koncentrálnak, ami az egyoldalú függés veszélyét hordozza magában. Nem a német turisták nagyobb számú jelenléte probléma, hanem az, hogy a vendégkör csak kis mértékben bővül más nemzetekkel.

2.4.4. Tőke- és jövedelemkiáramlás

A Balaton-part országosan jelentős vonzóerő az idegenforgalom a vállalkozók számára, a térségben képződő jövedelem jelentős hányada várhatóan a jövőben is a térségen kívülre kerül, a helyi tőke részvétele nem erősödik meg.

2.4.5. A fejlődési pálya korrekciójának elmaradása

Az idegenforgalmi dominanciájú gazdaság hosszabb távú fejlődésében rejlő veszély az, hogy:

- a rövidebb távú megtérülési-likviditási érdekeket preferálja a minőségi megújítási stratégia kárára,
- a fejlődés továbbra is mennyiségi jellegű marad, a tömegszerűség dominál, a kínálat sokrétűbbé tétele elmarad,
- nem formálódik hatékony helyi-közösségi erő az akut gondok (közbiztonság, nem legális gazdaság, az üdülővendégek "érdekvédelme" stb.) leküzdésére.

2.4.6. A közúti közlekedési rendszer (szezonális) túlszűfolttsága

A tó jelenlegi közlekedési hálózata fejlesztésének elmaradása (a forgalom további zsűfolttsággal) a környezeti állapot romlásához vezethet, ami jelentősen rontja a tó versenyképességét, csökkenti verseny előnyeit.

2.4.7. Közüzemi hiányok - környezeti kultúra fejletlensége

A közműhálózat fejlesztése ütemezetten valósul meg a térségben, azonban a szennyvíz rákötések elmaradása, a felszíni vízelvezetés megoldatlansága súlyosan veszélyezteti a tó -aműgy sem stabil -ökológiai állapotát. Gyors intézkedések szükségesek a közüzemi hálózatok teljes körű kiépítésére, a part közeli települések e rendszerekre történő ráfűzésére. További veszélyforrás a hulladék elhelyezés esetenkénti megoldatlansága, valamint az illegális hulladéklerakók állapota, léte.

2.4.8. A táj- és területhasznosítás szabályainak érvényt kell szerezni

A települések egy részében eredeti építészeti, térszerkezeti jelleg fokozatosan megszűnik, az erdőterület csökken, a hagyományos szőlő- és gyümölcstermelés, valamint a szántó- és kertművelés leépül, illetve átalakul pihenő- üdülő ingatlanná. Gazdasági épületek, présházak, pincék épülnek át nyaralókká, lakóházakká. Az újonnan épített idegenforgalmi létesítmények nagy része nem integrálódik a tájba, miközben egyre nagyobb föld- és tóterületeket követelnek. Az engedély nélküli partfeltöltések, vagyis a vízparti ingatlanok növelése, magánbejárók építése a nádasokban, illetve a nád kivágásával magán horgászstégek, mólók, strandok létesítése zajlik. Az egységes terület használati szabályozás (Balatoni Építési és Tájhasználati Szabályzat) kialakulásával lehetséges és szükséges harmonizálni a környezeti-, táji-, természeti értékek megóvását és a gazdasági lehetőségek hasznosítását. A negatív folyamatokat felerősítheti, ha tovább csökken az állattartási kedv, az erdőtelepítés.

BALATON KIEMELT ÜDÜLŐKÖRZET ADOTTSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE (SWOT ANALÍZIS)

Erősségek:

- A természeti értékek tárháza a térség.
- A térség elhelyezkedése és közlekedési pozíciója kedvező.
- Az általános térségi jellemzők jobbak az országosnál.
- Kedvező humánerőforrások.
- Jelentős képzési és kutatási kapacitások.
- Magas vállalkozói sűrűség és aktivitás.
- A mezőgazdaság domináns szektora a szőlő és bortermelés.
- A térség gazdaság szerkezete nem akadályozza a turisztikai adottságok kiaknázását.
- A településhálózat nagymértékben urbanizálódott, a part mentén láncszerűen agglomerálódott.
- A különféle érdekérvényesítési törekvések fejlődnek, szerveződnek.
- Kiemelt kormányzati kezelés

Lehetőségek:

- A Közép-európai térszerkezetbe történő szerves betagozódás
- Új együttműködési irányok
- Budapest fejlődésének erőteljes kisugárzása
- Megújuló ingatlanpiac, funkcióváltás esélye
- A sérülékeny vízminőség megóvása
- Változatos kínálati lehetőség építhető ki a turizmusban
- Nyugdíjas paradicsom
- Városhálózat fejlesztése
- Településközi együttműködés
- Tájvédelem és gazdaságfejlesztés

Gyengeségek:

- Javuló tendenciát mutató, de sérülékeny vízminőség
- A demográfiai szerkezet feszültségekkel terhelt
- A változó tulajdonosi viszonyok gyengítik a térség mezőgazdasági potenciálját
- Gyenge európai piaci pozíció a turizmusban
- A minőségi turizmus fejlesztés alapjai hiányosak
- A komplex turisztikai szolgáltatás hiánya szűkíti az időjárási szezont
- Jelentősek a térségi belső különbségei
- Hiányos közlekedési rendszer
- A parti sáv fokozott környezeti terhelése
- A térség koordinációs, irányító központjai kialakítás előtt állnak
- A megyei- és regionális fejlesztési koncepciók nem foglalkoznak a térséggel
- A gazdasági, társadalmi, települési folyamatok elemzése rendszertelen

Veszélyek:

- Emlékszik a tó!
- Gyorsan fejlődő versenytársak
- Túlzott német – osztrák orientáció
- Tőke- és jövedelemkiáramlás
- A fejlődési pálya korrekciójának elmaradása
- A közúti közlekedési rendszer (szezónális) túlsúfoltsága
- Közüzemi hiányok, környezeti kultúra fejletlensége
- A táj- és területhasznosítás szabályainak érvényt kell szerezni

3. A fejlesztési tevékenység célrendszere, jövőképe

Többféle jövőképe lehet a Balaton térséget képviselő különböző szervezeteknek. Egyrészt az adottságok folyamatosan átértékelődhetnek, azok súlypontjai megváltozhatnak, másrészt számtalan nem várt, nem kiszámítható esemény, jelenség erősödhet fel, ami az elképzelt jövőt más irányba, vagy bizonyos elemeiben másként alakíthatja.

A fejlődés és fejlesztés forgatókönyvének kiinduló feltételeit az előzőekben rögzítettük, feltételezhetjük a jelenlegi gazdasági, társadalmi folyamatok tartós érvényesülését, a nemzetgazdaság általános fejlődési pályáját és azt, hogy látványos elmozdulások nem következnek be, a kilencvenes években ütemezetten megkezdett fejlesztések folytatódnak.

A Balaton Fejlesztési Tanács 1999. Február 24-én egy optimista, az együttműködés jelentős bővülésére építő, a „felismert lehetőségek” forgatókönyvét fogadta el. Ennek alapjai megtekinthetők. A nemzetgazdaság növekedési üteme az utóbbi években felgyorsult, a gazdasági jólét reménye a térség szereplőiben tovább fejlesztheti, megindíthatja az együttműködést. A központi kormányzat figyelme határozottan megnyilvánul e nemzeti érték megóvására is. Ezt ösztönzi az EU tagjelöltség, tagság miatt növekvő forráskínálat is, hiszen ez koncentráltan a környezeti, természeti és humán értékek megóvására, fejlesztésére irányul. Az országban a regionális szint szerepe jelentősen felértékelődik. A Balaton térségben egy új státuszt, új szerepeket, új akcióköröket teremtő, új forrásokat mozgósító és azokat hasznosítani képes, együttműködő intézményrendszer működése tervezhető.

A térség szereplőihöz a kedvezőtlen folyamatok megállítása, egy gyorsabb fejlődésre irányuló törekvés áll közel. A valóság várhatóan a „kiegyensúlyozott fejlődés”, illetve az „áttörés” fejlődési forgatókönyvei eredményeinek egyfajta elegyét fogja realizálni a következő évtizedben. A fejlesztési célok, programok folyamatos kontrolljára, aktualizálására lesz szükség az eredményes fejlesztési tevékenység érdekében.

3.1. A tó állapota

Felgyorsulhatnak a vízvédelmi munkálatok. Éves szinten erre a feladatra közvetlenül 4-5 Mrd Ft állhat rendelkezésre, ugyanakkor szigorú, egységes szabályokat kell érvényesíteni a tóparti önkormányzatok hatáskörében a szennyvíz rákötésre (bírság, vízdíjak). A csapadékelvezetés kiépítése gyorsan haladhat, korlátozható, és büntethető a nem környezetkímélő mezőgazdasági tevékenységek folytatása. A szabályozás segíti az öko-egyensúly megőrzését a nádgazdálkodás fejlesztésén, a nádasok védelmén, valamint a tápanyag-bemosódást csökkentő melioráció kiterjedt megvalósításán keresztül is.

3.2. A környezet állapota

A szereplők felismerése általánossá válik a tekintetben, hogy nemcsak a vízminőség teszi a Balaton térséget sajátossá, hanem a táji, természeti, települési karakter is, a közép-európai térségben egyediséget biztosít. Ez az egyik alapja a turizmus fejlesztésének. Köötttségeket és egyben önkorlátozást is tartalmazó térségi tájvédelmi és építészeti szabályzat kerül érvényesítésre. Leáll a belterületbe vonás, miközben központi és regionális eszközökkel is támogatják az épület felújítást, a telek és táj rehabilitációt, prioritásként kezelik a térség természeti értékeinek, területeinek a megőrzését. A közlekedési hálózat tehermentesítését kiemelten kezelik, azaz gyorsított ütemben épül az M7-es autópálya a tótól távolabb Veszprém- Tapolca közút felújítása is befejeződik. Folyamatosan megújításra kerülnek a keresztirányú utak, s ezzel jobb elérhetőséget kapnak a part közeli települések, aminek következtében szerepük felértékelődik. A táj-rehabilitáció része az erdővédelmi és megújításai program, ezáltal bővülnek a távlati turisztikai kínálat fejlesztésének lehetőségei

3.3. Külső hatások, belső fejlesztési irányok

A térség kedvező közlekedési helyzete révén (megépülhet az M7-es autópálya és a térség jól kapcsolódhat a Triesztig tartó folyósóra, javulnak a kapcsolatok a német-osztrák régiókkal, sokoldalúbbá válik a közlekedési kínálat) fokozatosan felértékelődik, amihez kapcsolódik egy átfogó, sokszínű, egységes térségmarketing.

Tovább növekszik a kereslet a part menti és partközeli településeken az ingatlanok iránt mind külföldi, mind belföldi érdeklődők körében. A felújítások, ingatlan átépítések átalakítják a

települések szerkezetét, megjelenését. A siófoki és a balatonfüredi övezetben az elsődleges lakófunkciók terjednek, ami növeli az urbanizációs szintet, annak minden települési hatásával együtt. A többi térségben a második otthon funkciók minőségi átrendeződése zajlik.

A térség nemzetközi turizmusban betöltött szerepének megváltozása számos „negatív” hatást eredményezhet. Megkezdődhet, felerősödhet az üdülőfalvak építése, aminek terület igényét nehéz korlátozni, megjelennek a településeken belül a tömegturizmus intézményei, azaz a parti sáv urbanizáltsága mindenütt erősödhet, miközben a negatív környezeti hatásokat is kezelni szükséges (erdőterületek ne csökkenjenek, beépítettség szintje ne emelkedjen) azaz nem romoljon a táji, települési értékek minősége.

3.4. Humán erőforrások adottságai, lehetőségei, fejlesztési irányai

A Keleti-medence part menti és part közeli települései új lakófunkciókat nyújthatnak a fővároshoz kötődő magasabb jövedelmű, vagy otthoni munkára épülő szellemi foglalkozásúaknak. A térség egészében növekszik a nyugdíjasok aránya, hiszen a magas urbanizáltsági szint, a központok gyors elérhetősége, a kedvező egészségügyi ellátás (Veszprém, Balatonfüred, Siófok, Székesfehérvár) lehetőséget nyújt a megtelepedéshez. A többi térségben sem csökken a népesség, differenciált mértékű bevándorlás következhet be.

Összehangolt oktatási program segítségével az idegenforgalom, a vendéglátás teljes körű képzési rendszere megerősödhet országos, sőt közép-európai vonatkozásban is.

A térséghez kötődő vállalkozói potenciál erősödhet, hiszen a támogatási programok a helyi-regionális székhelyű gazdasági szervezeteket és szereplőket preferálják. Jelentős számban jöhetnek létre új munkahelyek, így a part közeli települések lakossága jobban kapcsolódhat a szezonaritást jelentősen csökkentő turizmushoz és annak új gazdasági funkcióihoz. Mindez azt eredményezheti, hogy a part közeli települések humán erőforrásainak stabilizálódása is megkezdődik, csökken az elvándorlás, javul a megélhetés, bővülnek, illetve elérhetővé válnak a szolgáltatások.

3.5. A turizmus mint a gazdaság vezérágazata

A Balaton térség turizmusa egy, a nemzeti fejlesztési dokumentumokra, a Balatoni turizmus középtávú fejlesztési programjára és helyi kezdeményezések összehangolásán alapuló átfogó program eredményeként látványos fejlődésnek indul. A program élvezzi a kormányzati szerep-

lők támogatását, amely megfelelő - az EU alapokat is magukban foglaló - források elérését teszi lehetővé.

A koncentrált fejlesztési/innovációs tevékenység eredményeként kialakulnak a minőségi turizmus meghatározó infrastrukturális feltételei, amely hozzájárul a szolgáltatások körének bővüléséhez, a külföldi, hazai és regionális magántőke befektetési kedvének erősödéséhez. A program multiplikátor hatást vált ki, mivel a központi és EU források által megvalósuló infrastrukturális fejlesztések jelentősen aktivizálják a magántőkét, a kis- és középvállalkozásokat. A fejlődés elengedhetetlenül környezet- és természetvédelmi konfliktusokat is eredményez, azonban egyrészt a BKÜ Területrendezési Terve törvényerőre emelése határt szab a káros folyamatok terjedésének, másrészt az elért eredmények meggyőzik a fejlesztést ellenzőket illetve megteremtik a fenntartható fejlesztés szilárd anyagi hátterét.

Megkezdődik a meglévő turisztikai kínálat minőségi átalakítása, fejlődése, elsősorban a meglévő alacsonyabb színvonalú kínálat fejlesztése, és kisebb mértékben újabb területek, erőforrások bevonása révén.

3.6. A gazdaság (feldolgozóipar, mezőgazdaság, szolgáltatások)

A Balaton térség feldolgozóipari vállalkozásai erőteljesen fejlődhetnek, átrendeződés, szerkezeti váltások jellemzik működésüket, de tartósan képesek biztosítani a munkahelyeket, sőt részt vállalhatnak a tó és környezete turisztikai hasznosításában is.

Az élők munkára, a szaktudásra épülő, döntően a helyi adottságokat hasznosító kis és középvállalkozások fejlődése felgyorsulhat. A képzésben is helyet kap ezen ismeretek oktatása (hajóépítés, bútoripar, nádfeldolgozás, kézműipar, építőipar, élelmiszer-feldolgozás). Kialakulhatnak az egyedi, vagy kissorozatú termelés centrumai, erős specializációval, ezek a foglalkoztatási lehetőségek egyben a térségi, helyi gazdaság megújításának főszereplői lesznek.

Az adott területen a mezőgazdaságnak kiemelt tájvédelmi funkciója van, amelynek megvalósítását állami pénzeszközök is segíthetik, ösztönözhetik. Nem csupán a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén, hanem mindkét parton jellemzővé válhat a környezetfenntartó földművelés, amelyet a támogatási rendszer is segíthet.

A tradicionális szőlő és bortermelés újra fejlődésnek indulhat a térségben. Egy-egy történelmi borvidéken néhány gazda aktivizálhatja a termelőket, erősödhet az integráció, ami együtt járhat a környezetkímélő technológiák terjedésével, javulhat a piaci versenyképesség. A mező-

gazdaság többi ágazata közül a tájjellegű gyümölcsstermesztés, valamint a biotermék- és gyógynövénytermesztés aránya növekedhet, illetve a környezetfenntartó művelés kaphat támogatást, főleg a déli parton (növénytermesztés).

3.7. Az életminőség és társadalom

Az életminőség javulása a Balaton térségét egyre vonzóbbá teszi, ami egyben egy új életforma, életmód megjelenítését is szimbolizálhatja. A térségből jól elérhetőek lesznek a közeli nagyvárosi centrumok, így azok sokoldalú kínálata csak fokozza a Balaton térség vonzását.

A regionális identitás egyre erősebb lehet, ez már nem csak az értelmiségi elit "tó szerelme", hanem valós, megjeleníthető akaratok és összetartozások tárháza. Létrejönnek azok az intézmények és közvetítő rendszerek, amelyek ennek az új életmódhoz és mentalitáshoz kapcsolódó regionális identitásnak teret adnak, azt terjesztik, közvetítik. A térség politikai szereplői várhatóan felismerik, hogy a Balaton régióban érdemes aktivizálódni, együttműködni a korábban intézményesült (Balatoni Gazdasági Kamara) gazdasági vezető réteggel. Határozott lépések történnek a Balaton Régió együttműködésének fejlesztésére.

3.8. A regionális fejlesztés forrásai

Az állam – a központi költségvetési források terhére – a nemzeti érdekek miatt

1. közvetlenül finanszírozza a nagy infrastrukturális fejlesztéseket (autópálya, gyorsforgalmi utak, vasúti korszerűsítések, stb.)
 - 1.1. a vízminőség védelmével összefüggő legfontosabb beruházásokat,
 - 1.2. az egyes környezetvédelmi, természetvédelmi beruházásokat
2. finanszírozza (a Balaton Fejlesztési Tanácshoz decentralizált formában),
3. Ösztönző támogatást, részbeni finanszírozást biztosít (decentralizált formában) a humán tőke fejlesztéséhez, a vállalkozások, az idegenforgalmi beruházások, a komplex szolgáltatások fejlesztéséhez, az önkormányzati feladatok ellátását szolgáló beruházásokhoz.

A nemzetközi szervezetek forrásai:

- PHARE forrásokat környezetvédelmi, oktatási, képzési, intézményfejlesztési céllal van lehetőség igénybe venni.
- A nemzetközi befektetési szervezetek a magán és közösségi források jelentős koncentrációja esetén tudnak társfinanszírozást vállalni.

A Balaton Fejlesztési Tanács forrásai:

- A BFT a jelenlegi jogi szabályok szerint csak a kormánytól, ágazati minisztériumoktól decentralizált forrást tervezhet. (A megyék, régiók és más térségi szereplők régióbeli érdekeltségét középtávon lehet kialakítani.)

A hazai és a nemzetközi vállalkozói tőke érdekeltsége:

- Változó és színes lehetőségeket jelent, és a tőkepiaci folyamatok következményeiként a BFT támogatásaival, ösztönzésével fellendülhet a vállalkozói tőkebefektetési tevékenysége.

3.9. Intézményrendszer, finanszírozás, programozás

Az érintett megyék / régiók együttműködése segíti elő, hogy a tó és térsége dinamikusan fejlődjön. A belső összefogásra, illetve a régiók közötti együttműködésre építhető a térség szereplőinek fejlesztési tevékenysége. A BFT az érintett térség koordinatív testületévé válik és ehhez erős programozási szervezetet fejleszt ki.

A térség szereplői a források elosztásában a koordinatív testület munkáján keresztül vesznek részt. Középtávon létrejön a „Balaton Alap”, ez finanszírozza a BFT által elhatározott fejlesztéseket.

Megvalósul az egységes regionális monitoring-rendszer, amely fontos segítséget ad az EU programok előkészítéséhez, elindításához, a programok folyamatos lebonyolításához. A BFT programozási, dunántúli programkoordinációs tevékenységét ellátó KHT fő tevékenységét a BKÜ területén működő kistérségi társulásokkal együttműködve, a megyei és a regionális tanácsok munkaszervezeteivel, programozóival szoros koordinációban végzi.

4. A koncepció

A Balaton Fejlesztési Tanács a Balaton térség jövőbeli fejlesztési irányát öt tényező köré csoportosította. Ezek önmagukban és egyes elemeikben is egymással kapcsolatban állnak, egymástól részben függenek.

Valamennyi javasolt, illetve elfogadott programcsomag megvalósítása középtávú feladat és a stratégiai program ütemezésében valósul meg.

4.1. 1. Célcsoport: A környezet állapotának megóvása és javítása

A Balaton térség alapvető értéke a tó, valamint a víz minősége, élővilága, a táji, természeti adottságok gazdag kínálata, a településkörnyezet egyedisége. A fejlesztési koncepció kiinduló feltételezése, hogy e domináns értéktár állapota nem romlik, sőt annak minőségének fenntartása és hosszabb távon javulása tartósan biztosított. Ha nem történik meg a tó állapotának és környezetének fenntartható fejlesztése, ha erre jelentős központi erőforrások nem állnak rendelkezésre, ha az ott élő és a Balaton térségének gazdasági előnyeit hasznosító szereplők nem tesznek meg mindent a roppant érzékeny ökológiai, táji és települési adottságok megóvása érdekében, akkor minden fejlesztési célcsoportban az elképzelések tévesek, nem relevánsak.

A Balaton térségének további terhelésének folyamatát csak a szükséges környezetvédelmi, infrastrukturális beruházásokkal párhuzamosan, arányosan lehet visszafogni. A települések belterületének növelését ésszerű határok között kell tartani, amely tekintetben mértékadó dokumentum a BKÜ Területrendezési Terve

4.1.1. A víz minőségének védelme

A vízminőség védelme elsődleges a környezetvédelem, az infrastrukturális és a termelő beruházások megvalósítása és működtetése vonatkozásában. A Balaton, mint állóvíz sajátos adottságokkal és problémákkal rendelkező sérülékeny ökoszisztéma, melynek védelmével kapcsolatban több kormányintézkedés történt, és a többirányú kutatás, megfigyelés, prognosztizálás,

beavatkozás előkészítése, megvalósítása e téren a leginkább előrehaladott. (pl.: PHARE, JICA, TAS projekt)

4.1.2. A természetvédelem és a turizmus harmonikus fejlesztése

A természet védelme a Pannon táj arculatának megőrzése alapvető célként kezelendő, ugyanakkor a természet védelme nem lehet öncélú. A korszerű természetvédelem a táji és természeti értékeket a társadalom érdekében részesíti oltalomban, azokat védi, de egyúttal felkutatja és bemutatja. A koncepció javasolja, hogy a Nemzeti Park terjedjen ki a későbbiekben a déli parti (észak-somogyi) területekre is, de a bővítésnél indokoltnak tartja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park hosszabb távú tapasztalatait figyelembe venni. Ebben az esetben szükségessé válik a park elnevezésének megváltoztatása, hiszen a Balaton-felvidéknél tágabb területről van szó. Szükséges kidolgozni a tájvédelmi és természetvédelmi érdekeknek megfelelő részletes fejlesztési koncepciót az egyes térségekre.

4.1.3. Az épített környezet értékeinek megóvása és a fejlesztések által megújuló megjelenés

Kiemelten kezelendők az építéstörténeti, a történeti emlékek, az épített környezet óvása, helyreállítása, bemutatása, turizmus céljaira is való hasznosítása

Szükséges a Balatoni Területrendezési Szabályzat elkészítése, amely lehetőséget teremt arra, hogy hosszú évek után egységes építészeti, s egyben településrendezési szabályozás jöjjön létre a térségben.

4.2. 2. Célcsoport: A gazdasági erőforrások aktivizálása, a vállalkozói lehetőségek gyarapítása

Nem szabad a Balaton térségbe környezetkárosító ipari bázisokat telepíteni. Nem szükséges ösztönözni a foglalkoztatás jelentős bővítésével járó tömegtermelést jelentő ipari, feldolgozó üzemek telepítését. A kis- és középvállalkozások gazdasági környezetét szükséges élénkíteni, megteremtve a működésükhöz szükséges alapvető termelői infrastruktúrát, segíteni a szakmai ismeretek elsajátítását, információt nyújtani a piaci lehetőségekről, esetleg a fejlesztés irányaihoz.

A fejlesztési célcsoport nem irányul a gazdasági folyamatokba való közvetlen beavatkozásokra. Ugyanakkor segíteni kell a termelési-gazdasági környezet korszerűsítését, a helyi adottságokban rejlő (verseny)előnyök jobb érvényesítését, s ezzel hozzájárulni a Balaton térség gazdaságának kiszélesítéséhez, az itt élő népesség megélhetésének sokoldalú biztosításához, az egész éves foglalkoztatás megteremtéséhez.

4.2.1. A gazdaság vezérágazata, a turizmus a fejlesztése

A Balaton térség turizmusának fejlesztésénél az alábbi irányok és összefüggések érdemelnek kiemelést:

- Komplex turisztikai, szolgáltató, szórakoztató központ(ok) kialakítása, egész éves működés biztosítása
- A kulturális örökség hasznosítására épülő turizmus fejlesztése
A kultúrát tágran értelmezve az „öslakosság” hagyományos gazdálkodási ismereteire alapozva a gasztronómia és a borkultúra, a vendéglátás turisztikai programszervező erejének kihasználása célszerűbb. Az európai bor utak tapasztalatait átvéve, önálló turisztikai programcsomag alakítható ki a Balaton-felvidéki-, Dél - Nyugat Balatoni Önkormányzati Területfejlesztési Társulások és más közösségek bevonásával. Történelmi játékok, egymáshoz kötődő programok szervezése.
- Látogatói központok kialakítása, területi és tematikus bemutatóhelyek koncentrált kialakítása
- A közbiztonság javítása
A balatoni turizmus vonzerejét jelentősen mérsékeli a romló közbiztonság, az országos átlagnál kedvezőtlenebb képet mutató bűnügyi statisztikák. A turizmus fejlődését segítené a közbiztonság javítását szolgáló regionális program kidolgozása.
- Tematikus természetvédelmi területekhez kötődő útvonalak fejlesztése
Sajátos, a botanikai, ornitológiai érdekességek bemutatására alapozó tematikus utak programjának kidolgozását teszik lehetővé a változatos élőhelyeket magukba foglaló védett területek. A balatoni halászat, a vulkanikus eredetű hegyek, a hozzájuk kötődő kőbányászat témákat adnak érdekes programcsomagok összeállításához.
- Borturizmus, borutak fejlesztése
A borászat szakmai kultúrája a térség egyik sajátos jellemzője. A minősített borvidékek és más bortermelő vidékek körülölelik a Balatont, egyúttal kapcsolatot teremtenek a part menti és a part közeli települések között. Ehhez ösztönözni kell a tájba illő présházák, a pincék megóvását, azok eredeti funkciójának megtartását.

- Védett értékekhez kapcsolódó speciális termékek fejlesztése, szervezése
Madár-, vadmegfigyelő kirándulások, táborok, botanikai túrák szervezése, külön csoportban a laikusoknak külön csoportban a szakközönségnek.
Elsősorban az ifjúsági turizmus keretében értékesíthető szakmai táboroztatás megszervezése az erdei iskolák mintájára.
- Sajátos adottságokra épülő falusi turizmus fejlesztése
A falusi turizmus fejlesztése elképzelhetetlen közösségfejlesztés, valamint integrált vidékfejlesztési program kidolgozása nélkül, ezek párhuzamos megvalósítása elengedhetetlen.
- A kerékpáros turizmus feltételeinek kialakítása
Kerékpáros turizmus fellendítéséhez elsőrendű fontosságú a part menti településeken forgalomszervezéssel kerékpárutak kialakítása, össze nem épült települések, településrészek között önálló nyomsávós kerékpárút megépítése.
Útvonalak kialakítása ajánlott látnivalók, szerviz, szállás és étkezési lehetőségek együttes kínálati programjának elkészítése olyan feladat, amelyben az önkormányzatok és társulásaik is szerepet vállalnak.
- Gyalogos túra útvonalak és központok kialakítása, programcsomagok készítése, kínálata
- Az aktív turizmus fogadási feltételeinek javítása
A vitorlás turizmus bővítése mellett a térségben addig nem „művelt” sportok és szórakozási lehetőségek kialakítása is szükséges.
- Minősítési rendszer kialakítása, működtetése
A minősített szolgáltatások hazai és nemzetközi piaci megjelenítése a megbízható, prognosztizálható értékesítést is szolgálja. A minősítési rendszerhez kapcsolatosan legalább kistérségi szinten, illetve stratégiai fontosságú pontokon információs központok felállítása, amelyek egyben az információs hálózat alapvetően a minősített szolgáltatások, látványosságok piaci értékesítését hivatott segíteni piacutatás helyei is egyben. E körbe a több európai országban bevezetett települési környezet minősítési rendszer alkalmazása is. A rendszer részét képezheti egy lokális időjárás jelentő szolgáltató rendszer felállítása is.
- Magán szálláshelyek hálózatszerű fejlesztésének, ajánlatainak ösztönzése
- Gyógy- és termálvíz program
Kiemelten kezelendő program, mivel a turisztikai szezon jelentős meghosszabbításának, a túlzott szezonális részleges feloldásának egyik leghatékonyabb módja, és a nemzeti fejlesztési törekvések súlyponti eleme. Fontos tényező, hogy a termálvíz/gyógyvíz, e megújuló, környezetbarát energiaforrás a lehetőségekhez mért maximális kihasználásra kerüljön. Rövidebb távon a meglévő, többnyire vízparti szállodai infrastruktúra kihasználásá-

val termál hotel centrumokat kell kialakítani a termálvíz helyszínre vezetésével. Hosszabb távon a jelentős termálvíz források közvetlen környezetében történő beruházásokat szükséges szorgalmazni, kombinálva a melegházi kertészet elterjesztésével.

- Balatoni vendéglátási-turisztikai minősítési rendszer létrehozása, működtetése
Helyi promócionális és garanciális eszköz. A címhez „előjogok” is járnak: például egy embléma és a cím használati joga, a külső promóciós kiadványokban való kedvezményes szereplés lehetősége, rendszeres fejlesztési - működési konzultáció, a pályázatok esetében bizonyos pozitív diszkrimináció stb.
- Hagyományos tevékenységek gazdasági-turisztikai célú felkarolása, turisztikai programokba, kínálati struktúrába való beillesztése
- A képzés, továbbképzés rendszerének kialakítása és a minősítésben való követelményként való megjelenésének kialakítása

4.2.2. Integrált vidékfejlesztés

Az integrált vidékfejlesztésre jellemző legyen a tájjellegű környezet- és természetkímélő termelés a különböző gazdasági együttműködési formák, a termékprofilok lokális jellegének marketingje. Ennek megfelelően a támogatást élvező újabb kezdeményezések az alábbiak lehetnek:

- A térség hagyományos és piacképes kis- és kézműves tevékenységeinek ösztönzése
- Az eróziót csökkentő szőlőművelésre való át- és visszatérés annak támogatása. A termőhelyi adottságokhoz igazított szőlő és bortermeléshez kapcsolódó új technológiák, feldolgozási és értékesítési módok terjesztése.
- Időszakos nagybani piacok, kiállítások, vásárok létrehozása.
- A halászati tevékenység differenciált fejlesztése, a horgász turizmus céljainak történő alárendelése, a horgász turizmus céltudatos erősítése, annak kiszolgáló rendszereinek fejlesztése.
- Az erózió által veszélyeztetett, be nem épített területek védelmi célú erdősítése, az erdőterületek rehabilitációjának ösztönzése, az erdei termékek feldolgozásának ösztönzése.
- A nádfeldolgozás és a hagyományos építőanyagok modern technológiával történő előállítás.
- A térség tradicionális mezőgazdasági kisterménei, gyógynövényei termelésének ösztönzése, termelési feltételeinek megőrzése.

4.2.3. A gazdaságfejlesztési infrastruktúra bővítése, aktív kis- és középvállalkozások ösztönzése

A nagytömegű ipari termelő tevékenységek lehetőleg a part menti sávtól távolabb valósuljanak meg, az üdülőkörzet jó közlekedési elérhetőséggel rendelkező gazdasági centrumaiba tömörüljenek. Az ipari parkok esetében irányadó szempontok az alábbiak legyenek:

- Balatonfüzfő: tudásigényes kis- és középvállalkozások telepítésének ösztönzése, előtérbe helyezve a hálózatszerű kapcsolatokat, a beszállítási lehetőségeket, veszprémi, székesfehérvári kapcsolatokat.
- Marcali: a foglalkoztatási szempontok dominálhatnak.
- Siófok: környezetkímélő ipari tevékenységek, összeszerelő üzemek, bemutatótermek, regionális kereskedelmi alközpontok, disztribúciós elosztó központok, raktárbázisok.
- Keszthely (szerveződik): agro-ipari park, környezetkímélő és értékmentő tevékenységek.
- Tapolca (tervezés alatt).

A szelektív vállalkozásösztönzés keretében a térség funkcióihoz szorosan kapcsolódó termelő és szolgáltató tevékenységek kisvállalkozások formájában történő ösztönzése célszerű (pl. vitorlás hajók gyártása és javítása)

Kínálkozó lehetőség egy, a Keszthely - Hévíz térségében kiépítendő vásárcsopont. Ennek feladata egy „Balaton Messe” létrehozása lenne a Budapesti Tavaszi Vásár mintájára és kiegészítésére.

4.2.4. Foglalkoztatási lehetőségek bővítése

A foglalkoztatási lehetőségek bővítése az alacsony tartós munkanélküliség, a jelentős szezonális miatt szelektív módon, de szükséges. Elsősorban a nagyobb – és a part közeli – településeken hosszú távon is folyamatos feladat az állandó munkahelyek létrehozásának ösztönzése.

4.3. 3. Célcsoport: Az infrastrukturális hálózatok megújítása, kiépítésének folytatása

A közlekedési rendszerek fejlesztése a térség jobb megközelítését, valamint belső kohéziójának erősítését, s egyben a környezeti terhelés csökkentését szolgálja. A települési kommunális infrastruktúra elemek szintén a tó védelméhez járulnak hozzá, ugyanakkor a térségben az életminőséget jelentősen javítják. A fejlesztések megvalósítói az első esetben a kormányzati szféra, míg a második csoportban a települések, amihez kormányzati és térségi, megyei, regionális támogatások is kapcsolódhatnak egyedileg vagy társulásban.

4.3.1. A külső közlekedési kapcsolatok megújítása, a térség erőteljesebb bekapcsolása a közép-európai rendszerekbe

Javítani kell a tó elérhetőségét részben közúton, részben más közlekedési eszközökkel.

- Az M7-es autópálya építésének folytatása szükséges, az üdülőkörzet déli határán, hogy ezzel a parti sáv és part közeli települések is tehermentesítve legyenek, ugyanakkor a térség gyors megközelíthetősége biztosított legyen.
- Fejlesztendő a Tapolca-Veszprém közút, annak minőségi átépítésével, ami biztosítja az északi partra és egyben a Balaton-felvidékre érkező forgalom arányosabb szétosztását. Ennek folytatásaként szükséges folytatni a Tapolca – Hévíz – Keszthely utat is. A 71-es számú út tehermentesítését egy az üdülőkörzet határa mentén haladó útvonal biztosítaná. Sürgető feladat a 71-es számú főútvonal kelet-balatoni tehermentesítő szakaszának kiépítése (Balatonakarattya – Balatonfüzfő), a tehermentesítő utak és a 71-es menti hárránt utak, valamint az M1-es és a 8-as számú főútról történő megközelítést is megfelelő útrekonstrukciókkal kell biztosítani. Szükséges továbbá a települést elkerülő szakaszok megépítése.
- A térség vasúti megközelíthetőségét javítja a Budapest – Siófok elővárosi rendszer kialakítása, valamint a Kaposvár-Fonyód vonal rekonstrukciója és villamosítása. Az V-ös korridor mentén megjelenő szlovén kapcsolat erősítése érdekében szükséges a Zalaegerszeg – Zalaölvő – Ukk – Boba vasútvonal fejlesztése.
- Az északi parton a szentkirályszabadjai repülőtér rendelkezik a legtöbb adottsággal ahhoz, hogy polgári repülőtérként működjön.
- A déli parton (Balatonkiliti), az északi parton (Tapolca), a nyugati parton (Sármellék) célszerű egy-egy egész évben üzemelő, vagy a 3. Célcsoport összeállításánál alapvetően támaszkodtunk a „Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési terve. Területrendezési Program Egyeztetési Anyag” című tanulmányban foglaltakra (9-11. o.) időszaki, illetve sport repülőtérrel üzemeltetni, a nemzetközi kapcsolati lehetőségek biztosítása érdeké-

ben. A repülőtereknek nem csak idegenforgalmi, de gazdasági és foglalkoztatási szerepe is komoly jelentőséggel bír.

- Továbbra is fenn kell tartani, sőt a lehetőségek szerint növelni érdemes a vasúti és az autóbusz nemzetközi összeköttetéseket a Balaton jelentősebb idegenforgalmi centrumaiban, vagy közlekedési elosztóhelyein.

4.3.2. A belső kohéziót és a turizmust is fokozó kapcsolatok fejlesztése

- A BKÜ területén megújításra szorul a belső közút hálózat, annak szövetszerű rendszerének kialakításával. Ez egyúttal segítheti a 7-es, illetve a 70-es főút tehermentesítését.
- Meg kell valósítani a balatoni-körvasutat, amihez - bizonyos szükséges pályakorrekció mellett (kelet-balatoni szakasz) - a hálózat biztosított, csak a megfelelő gépállomány hiányzik. Az észak-balatoni vasútvonal pályafejlesztése tartalmazza a Szabadbattyán - Tapolca (majd 2010 körül a Keszthely- Tapolca) vonal villamosítását, és a Balaton parti állomásépületeinek felújítását. A keskeny nyomközű kisvasút (Balatonfenyves) felújítása és nosztalgiavonatként hasznosítása lehetővé tenné a természetvédelmi, vadászati, bor-gasztronómiai és gyógyfürdő turizmus programja szervezését. Ide tartozik még a vasúti információszolgáltatás fejlesztése (vizuális és idegen nyelvű utas tájékoztatás).
- A második komp összeköttetés kialakítása hosszú távon nélkülözhetetlen, ennek lehetséges helyszíne a Fonyód – Balatonboglár szakasz a déli, illetve a Pálköve-Révfülöp szakasz az északi parton.
- A Balaton körüli kerékpárútra, illetve a part közeli települések kerékpárút-hálózatának kiépítése alapvető gazdasági, turisztikai igény. Szükséges biztosítani a nemzetközi kerékpárút-hálózatokkal való kapcsolatot.
- A tavi hajózás (utas- és teherszállítás) fontos turisztikai látványosság (sétahajózás, vitorlázás), így fejlesztése szükséges. Elsősorban a meglévő kikötők rekonstrukciója, bővítése (Balatonfüred, Tihany, Fonyód, Balatonboglár, Balatonlelle, Balatonszemes), illetve a hajóállomány modernizálása kívánatos. A vitorlás kultúra fejlesztése, az ehhez kapcsolódó igények növekedése szükségessé teszi új vitorlásokikötők létesítését is (Szigliget, Balatonmáriafürdő, Balatonfenyves, Balatonfüzfő).

4.3.3. Közműhálózat fejlesztése

- Az északi oldalon a kistérségi szennyvíz tisztítóművek megépítésének támogatása szükséges, illetve a regionális rendszerekre való rákötés szorgalmazása. A szennyvizek tiszt-

títását 2005-2010 között teljes körűen meg kell oldani. Az északi parton 2005-ig a 95%-os csatornázottsági szint elérése a cél.

- A déli parton a csatornázottság kedvező, a parti sávban a 95%-os szint elérése a cél, aminek a lehetősége 2002-ig biztosított a siófoki, a balatonlellei, a balatonfőkajári, a balatonújlaki szennyvíztisztítókra való rákötéssel. A part közeli településeknél a kistérségi tisztítóművek kiépítése, illetve a már meglévők bővítése (Marcali, Zalakaros) szükséges 2005-2010 között. Kötelezővé kell tenni a már meglévő csatornákra való rákötést. Program készítése szükséges az újonnan telepítendő szennyvíztisztító telepek parti sáv-tól távolabb való elhelyezésére.
- A szennyvíz-csatornázással nem rendelkező különösen kis lélekszámú, szétszórt szerkezetű településeken szorgalmazni kell az egyedi / csoportos / korszerű szennyvíztisztító berendezések elterjesztését és ki kell alakítani ezek minőségbiztosítási rendszerét.
- A vezetékes gázellátás megkezdett fejlesztése az északi parton folytatandó, hiszen a Balatonfüred-Tapolca vonal ebben a vonatkozásban elmaradottnak tekinthető.
- A belterületi csapadékvíz elvezető és kezelő rendszerek fejlesztése az északi parton, illetve részben a déli parton (különösen a berekterületeken és a belterületeken) megoldatlan, a növekvő mesterséges burkolatok miatt a tó szennyezése is fokozódik a bemosódás következtében, így a következő időszakban a térségben kiemelten kell kezelni ezt a jelentős környezet szennyezési forrást.
- Az ivóvíz és energia ellátás általában megoldott, várható, hogy 2005 körül az ivóvíz rendszer rekonstrukciója szükségessé válik.

4.3.4. Hulladék elhelyezés és kezelés

A hulladék elhelyezés problémája csak ideiglenesen van megoldva. A következő időszak (2005-ig) súlyos környezeti problémája lehet a térségben a főleg szezonálisan nagy tömegben jelentkező lakossági és kommunális hulladék. Ösztönözni kell a szelektív hulladékgyűjtést, az újrahasznosítást az átmeneti tárolók felszámolását, a lerakóhelyek műszaki állapotának javítását és a jelentkező kapacitás hiányok feloldását feldolgozással és különféle új kezelési technikák bevezetésével. Program készítése szükséges az újonnan telepítendő szeméttelpek parti sáv-tól távolabb való elhelyezésére. Törekedni kell az EU direktívákhoz történő megfelelésre, a lerakott hulladékmennyiségének minimalizálására.

4.4. 4. Célcsoport Humán erőforrások fejlesztése és a regionális identitás erősítése

A Balaton térség jövőjét alapvetően befolyásolja, hogy egyrészt a humánerőforrások felkészültek legyenek a sokszínűbb fejlesztések fogadására, másrészt a regionális identitás megerősítésével a belső innovációs potenciál, mint új fejlesztési erő felszínre kerüljön.

4.4.1. Koordinált középfokú, felsőfokú képzés fejlesztése

- Fejleszteni szükséges a térségben a középfokú oktatási intézményhálózatot, az egységek között a funkciók megosztását szorgalmazni kell. Ösztönözni kell azon szakismerek különböző szintű oktatását, amelyek a helyi-térségi termékekre irányulnak, növelve egyúttal a vállalkozói ismeretek és nyelvi képzés színvonalát.
- A térség felsőoktatásában nagyobb szerepet kapjon az idegenforgalom és a vidékfejlesztés szakembereinek képzése, illetve az ahhoz kapcsolódó tudományos kutatás, rendezvények, szakmai akciók szervezése.
- A térség alap- és középfokú oktatásában a környezetkultúra és speciálisan a Balaton tudat alakításának prioritást kell adni. Célszerű a közoktatási programokban önálló tárgyként fölvenni a Balaton táji, környezeti, valamint kulturális és gazdasági értékeinek oktatását.

4.4.2. Szociális, rekreációs és egészségügyi ellátások fejlesztése

A Balaton régió térsége értékes hazai és nemzetközi hírű egészségügyi és gyógyászati potenciállal rendelkezik, melyek erősítése kívánatos. Indokolt a fentiek szerinti szélesebb gazdasági-, szolgáltatási bázis megteremtése. A fejlesztési folyamat a magasabb szintű szolgáltatások esetében magasan kvalifikált munkaerőt feltételez.

Foglalkoztatási szempontból jelentős, hogy a tevékenység élőmunka-igényes, így bővítése munkahelyteremtéssel jár. Az egészségügyi és gyógyászati szolgáltatások fejlesztésétől aktív és a kívánt irányú társadalmi mozgás várható. A fejlesztés finanszírozásába az államháztartási források mellett a magángazdaság mind szélesebb körű bevonása prognosztizálható.

4.4.3. Balaton tudat és kultúra erősítése

A Balaton tudat erősítése érdekében a BKÜ területén működő médiák tevékenységének összehangolása elengedhetetlen. A Balaton tudat váljon a nemzeti identitás részévé.

Támogatandó a Balatonnal foglalkozó társadalmi – kulturális – tudományos publikációk periodikák megjelentetése.

Egy mindenre kiterjedő Balaton adattár megjelenítése kívánatos.

A tájhoz, a térséghez kötődő művészeti, alkotó tevékenységeket és akciókat, valamint helyi közösségi – társadalmi kezdeményezéseket el kell ismerni, és ösztönözni.

A BKÜ-höz tartozó településjelző táblákon fel kell tüntetni a Balaton Fejlesztési Tanács hivatalos logo-ját.

4.4.4. Kistérségi együttműködések ösztönzése

A természet- és környezetvédelemben érdekelt települések alakítsanak kistérségi kapcsolatokat, alkalmazzanak közösen természetvédelmi öröket. Hangolják össze településrendezési terveiket, szabályozásukat. Turisztikai, kulturális programcsomagok közös szervezése (pl.: borturizmus, várjátékok).

4.5. 5. Célcsoport: Az intézmény- és eszközrendszer

4.5.1. Intézményrendszer

A Balaton térség fejlesztési koncepciója csak akkor valósítható meg, ha a területfejlesztés szereplői együttműködő intézményrendszerben működnek. A régiók közötti együttműködés kialakítására kell törekedni a Balaton térségében. A balatoni önkormányzati térségfejlesztési társulások álláspontja szerint szerencsésebb lenne az önálló Balaton tervezési-statisztikai régió lehatárolása, mégpedig a kistérségi társulások határai alapján.

Rövid- és középtávon a régiók közötti együttműködés modelljét kell kiteljesíteni. Jelenleg a balatoni önkormányzatok együttműködése sem kiforrott. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet térségében lévő önkormányzatok csupán fele tagja a Balaton Szövetségnek.

4.5.1.1. A régiók és a megyék közötti együttműködés modellje, a jelenlegi törvényi szabályozás szerinti szervezeti megoldás

A régiók közötti együttműködés modellje az érintett három megye / régió partnerségén keresztül valósul meg. Fennáll annak az elvi lehetősége, hogy a tervezési – statisztikai regionális struktúrából „kihásítva” a térség fejlesztése elszigetelődik a környezetétől, - amennyiben a három dunántúli régió nem egységesen és együttműködően alakítja ki a Balatonnal kapcsolatos koncepcióját – vagy megfordítva, felesleges párhuzamosságok keletkeznek – mind a ter-

vezési – statisztikai régiók, mind a Balaton régió önállóan és elkülönülten tervez, programoz, finanszíroz. A megyei és regionális fejlesztési tanácsok, valamint a Kormány együttműködése az elmúlt másfél évben azt mutatta, hogy egyik „veszély” sem igazolódott be, illetve a szervezetfejlesztés, programozás, forrás allokáció eddigi gyakorlatában nem történt „visszafordíthatatlan” megoldás.

A Balaton térség fejlesztése megköveteli, hogy:

- annak folyamatait egységes, a környezeti, a természeti, a gazdasági, a társadalmi, a településhálózati alrendszerek hatásait regisztráló, figyelőrendszerrel kövessük, és a beavatkozásokat erre alapozva tervezzük.
- Környezeti folyamatok rendszeres elemzése mellett a térség több alrendszerének működési törvényszerűségeit is nyomon követő és arra épülő tervezési, programozási szisztéma alakuljon ki.

4.5.1.2. A Balaton tervezési statisztikai régió változata

A térségben lévő önkormányzatok részéről erős az igény az önálló területtel rendelkező önálló régióra, amely ezáltal a tervezési – statisztikai régió EU támogatás célterülete lehetne.

A megyerendszerre épülő közigazgatásban egy ilyen egység létrehozása jelentős közigazgatási változást okozna, ezért reális rövid- és középtávú alternatívaként nem vehető számba. A kiemelt térség, mint összekötő elem a parti térségek tekintetében nem közigazgatás-szervezési probléma, hanem közös területfejlesztési, idegenforgalmi-, gazdaságfejlesztési, környezetvédelmi stb. gondok megoldásának színtere, azonos felelősség és érdekelttség alapján. Ezen problémahalmaz megoldására, egy újonnan kialakítandó megyeszervezet nem alkalmas főleg a nemzeti érték, a kiemelt kormányzati kezelés érdeke miatt.

A területfejlesztésről és rendezésről szóló törvény (1999. évi) módosításának egyik eredménye: a térségi fejlesztési tanácsok kategóriája, amely a „kiemelt térségek” tanácsa lehet általában. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet, s annak területfejlesztési feladatait a Balaton Fejlesztési Tanács látja el egyedi törvényi szabályozással. A tanácsnak döntési jogosítványa van a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról, s megállapodást köthet az érintett tárcákkal a fejlesztési programok finanszírozásáról. A Balaton régió a tervezési-statisztikai régiókkal egyenrangú szereplőként jelenik meg.

A koncepció készítői az intézményrendszer három változatát vázolták föl. A törvény módosítása gyakorlatilag két markánsan elkülönülő változatra szűkítette a BFT intézményesítési lehetőségeit:

- A törvény adta lehetőségek kihasználására, fejlesztésére, illetve
- a „Balaton megye/régió” – közigazgatási határrevízióval, a lehatárolás tervezési – statisztikai szinten történő – kialakításával.

Ez utóbbi nem aktuális lehetőség 2002-2003-ig, illetve „nagypolitikai” összefüggései miatt (önkormányzati, választójogi, sőt alkotmányos változtatásokat igényel) figyelemmel kísérhető, de a BFT szintjén jelenleg (2000-2002) nem jelent feladatokat.

A BKÜ kiemelt térségként és egyedileg szabályozott tanácsával, a tervezési-statisztika régiók közötti és egyedi jogállást jelent. Ennek a státusznak az erősítése és megfelelő tartalommal való megtöltése alapvetően a koncepcióra épülő program feladata. Egyértelművé kell tenni, hogy a Balaton közvetlenül is, és a három régió keresztül, illetve azokkal való együttműködésben is megjelenhet az Európai Unió forrásoknál, ami lényegében helyzetét tovább erősítheti.

Amellett, hogy a BFT tevékenységi sorába nem szükséges beépíteni a tervezési – statisztikai régióvá alakulás feladatát, a tavat érintő államigazgatási szervezetek területi szintjeit egységesíteni szükséges, s ezzel elősegíteni az egységes szemléletet, illetve a dekoncentrált szervek Balatont érintő intézkedéseinek koordinációját.

4.5.1.3. A BFT munkaszervezete

A Balaton Fejlesztési Tanács háttér intézményeinek kialakítása rövidtávon szükséges és a feladatok ellátása érdekében elengedhetetlen. A titkársági feladatokat ellátó néhány fő mellett egy közhasznú szervezet, a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht. fejlesztésével, a programok kialakítása és lebonyolítása megvalósítható. A Kht. a döntés előkészítő és programmenedzselő tevékenység során szoros, önálló kapcsolatokat épít ki a partnerekkel.

4.5.1.4. A BFT és a „Balatoni szervezetek” kapcsolata

Szükséges tevékenységi integrációt végrehajtani a Balaton Fejlesztési Tanács legfontosabb tagszervezeteivel, illetve azok helyi dekoncentrált szervezeteivel, a fejlesztési feladatokat ellátó központi kormányzati szervezetekkel, azok bizottságaival (pl. Balatoni Regionális Idegenforgalmi Bizottság).

Hasznos lesz áttekinteni és átalakítani a Balaton térségében a megfelelő hatóságok hatáskörét, ezeket a BKÜ területére egységesíteni, illetve BKÜ szinten létrehozni (pl. környezetvédelem, főépítészeti hivatal, természetvédelem).

4.5.1.5. A BFT és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet alkotó régiók kapcsolata

A Balaton Fejlesztési Tanács tevékenysége alapvetően a három regionális fejlesztési tanács és a megyei fejlesztési tanácsok tevékenységére, koordinációjára épül. A régiók együttműködésének területei, témái közül a Balatoni régió számára legfontosabb a környezet- és természetvédelem, a közlekedési infrastruktúra, valamint a humán erőforrások fejlesztése. A megyei és a regionális programokra építve, ki kell dolgozni, hogy a BKÜ települései, kistérségei a különböző funkcióik fejlesztésében miként vesznek részt, melyek a közös fejlesztési célok és melyek közös kidolgozása történjen meg, és ez a finanszírozás, végrehajtás, monitoring megosztását is tartalmazza.

4.5.1.6. A BFT és a civil szervezetek kapcsolata

A fejlődő önkormányzati együttműködés mellett a régióban sok civil szervezet, balatoni célú társadalmi szervezet, egyesület, alapítvány, közhasznú társaság stb. működik, amelyek működésének elősegítése, tevékenységük támogatása és összehangolása a terület fejlesztésének, kohézióinak, a konszenzuskeresésnek és kialakításának eredményével járhat. „Balaton Bizottság” – az MTA és intézetei, illetve a BFT képviselőiből alakuló bizottság hivatott koordinálni, szakmailag irányítani a Balatoni Középtávú Kutatási Terv megvalósítását, aktualizálását. A bizottság segítséget nyújt a Balatoni régió természeti, gazdasági és társadalmi folyamatainak nyomon követésében, értékelésében ezáltal a program befolyásolásában.

4.5.2. Szabályozás, együttműködések ösztönzése

4.5.2.1. Rendezési terv és építési szabályozás

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve az országgyűlési vitája lezárult, várhatóan rövid időn belül elfogadásra kerül. A BKÜ átmeneti építészeti törvényi szabályozása szakmai és politikai támogatást kapott, így vélhetően hosszú évek után egységes építészeti, s egyben településrendezési szabályozás jön létre a tó térségében. Ezzel jelentős – lépést történt

a Balaton táji, települési környezetének megóvása érdekében. A rendezési tervben foglalt célkitűzések megvalósítása jelentős tevékenységi és forrás koordinációt kíván.

Együttműködési szinten megállapodások köthetők:

- önkormányzatok között,
- gazdasági szervezetek között,
- partnerségi alapon a különböző szférák között.

Az együttműködési megállapodások önként vállalt szabályozásokat teremtenek, amelyeket a BFT-nek is ösztönöznie kell. (pályázatokkal, részvétellel, támogatásokkal)

4.5.3. Pénzügyi források koncentrációja

A Balaton térség fejlesztése egységes pénzügyi forrás létrehozásával jelentősen nagyobb eséllyel történhet. Kezelése a BFT kompetenciája lehet, létrehozása kormányzati, parlamenti döntést (kölségvetési törvény) igényel.

A Balaton Alap az alábbi pénzügyi forrásokat tartalmazza:

- A kormány Balaton fejlesztésre szolgáló éves költségvetési törvényben biztosított támogatása: amely összevontan rendeli a BFT hatáskörébe a területfejlesztési célú decentralizált irányzatokat. Ez rövidtávon (2000-2003) elérhető cél.
- Átengedett központi költségvetési bevételek: a térségben keletkezett társasági adó bizonyos arányának, az SZJA bevételek egy meghatározott hányadának helyben hagyott részei. Ez középtávon (2003- 2004) elérhető, jelentős átrendezést igénylő feladat.
- Az ágazatok Balaton térséget érintő fejlesztéseinek forrásai: a különféle ágazatok a jövőben is támogatást adnak a térség fejlesztésére, ezeket (éves tervek alapján meghatározott összeg formájában) az Alap kompetenciájába kell utalni.
- A gazdasági egységek befizetései: közvetlen támogatás mellett (alapítványi hozzájárulás) ki kell dolgozni, hogy a térségben működő vállalkozások társasági adó és egyéb adóbefizetéseinek meghatározott része az Alapba kerüljön, illetve a gazdasági érdekképviseléseknek fizetendő tagdíjak egy bizonyos hányada kerüljön át az Alapba.
- Az önkormányzatoknak a térség fejlesztésére átadott támogatása: az önkormányzatok együttműködését elősegítené, ha a befolyt SZJA egy normatív hányada és a kivetett helyi adótételek meghatározott része az Alapba kerülne.

- A térség környezeti állapotát veszélyeztető tevékenységek bírságai: az egységes balatoni táj- és településépítészeti szabályzatban foglalt elvek megsértését súlyosan kell büntetni, így annak bevételei is az Alapot gyarapíthatják.

A Balaton Alap a BFT irányításával, a Kht. szakmai közreműködésével működhet. Az Alap potenciális forrása éves szinten 10-15 milliárd forint nagyságrendűre tehető (2002-2004).

Az Alap kiadásai:

- A BFT programjainak végrehajtására,
- A régiókkal és megyékkel egyeztetett önálló programok finanszírozása,
- Pályázati rendszerek működtetése a BFT által elhatározott célok megvalósítása érdekében,
- Ágazati programokhoz, régiós, megyei programokhoz tartozó részfinanszírozás,
- Nemzetközi programokban saját erő.

4.5.4. Egységes Regionális Monitoring

A Balaton térség fejlesztése megköveteli, hogy annak folyamatait egységes, a környezeti, a természeti, a gazdasági, a társadalmi, a településhálózati alrendszerek komplex hatásait regisztráló megfigyelőrendszerrel folyamatosan kövessük, illetve a döntés-előkészítést, ezáltal megalapozzuk, majd a programkontrollt végrehajthassa a BFT. Jelenleg nincs rendszeres elemzés, csak esetleges feldolgozások történnek meg, a térség néhány fontos törvényszerűségét nem ismerjük, vagy megkésve ismerjük fel.

Az integrált monitoring rendszer szervesen kapcsolódik a területfejlesztés intézményrendszeréhez, a 3 régió és a 3 megye tevékenységéhez, ugyanakkor képes kielégíteni a térség iránt érdeklődő befektetőktől kezdve a fejlesztési koncepció megújításán át, a tudományos kutatás igényeit is. A monitoring szervezetét a térségmenedzsment részeként kell működtetni.

4.5.5. A Balaton térségre vonatkozó marketing tevékenység

A fejlesztési koncepcióra épülve ki kell dolgozni a térség egészének marketing stratégiáját, programját, annak megvalósításának módszereit, technikáit és eszközeit. Célszerű a kialakítandó térség menedzsmenthez rendelni a marketing stratégia megvalósítását.

A Balaton fejlesztésének fő célcsoportjai

A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK MEGÓVÁSA

1. A víz minőségének védelme
2. A természetvédelem és a turizmus harmonikus fejlesztése
3. Az épített környezet értékeinek megóvása és a fejlesztések által megújuló megjelenés

A GAZDASÁGI ERŐFORRÁSOK AKTIVIZÁLÁSA, A VÁLLALKOZÓI LEHETŐSÉGEK GYARAPÍTÁSA

1. A gazdaság vezérágazatának, a turizmusnak a fejlesztése
2. Integrált vidékfejlesztés
3. A gazdaságfejlesztési infrastruktúra bővítése, aktív kis- és középvállalkozások ösztönzése
4. Foglalkoztatási lehetőségek bővítése

AZ INTÉZMÉNY- ÉS ESZKÖZRENDSZER

1. Intézményrendszer
2. Szabályozás, együttműködések ösztönzése
3. Pénzügyi források koncentrációja
4. Egységes Regionális Monitoring
5. A Balaton térségre vonatkozó marketing tevékenység

A HUMÁN ERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE ÉS A REGIONÁLIS IDENTITÁS ERŐSÍTÉSE

1. Koordinált középfokú, felsőfokú képzés fejlesztése
2. Szociális, rekreációs és egészségügyi ellátások fejlesztése
3. Balaton tudat és kultúra erősítése
4. Kistérségi együttműködések ösztönzése

AZ INFRASTRUKTÚRÁLIS HÁLÓZATOK MEGÚJÍTÁSA, KIÉPÍTÉSÉNEK FOLYTATÁSA

1. A külső közlekedési kapcsolatok megújítása, a térség erőteljesebb bekapcsolása a közép-európai rendszerekbe
2. Belső kohéziót és a turizmust is fokozó kapcsolatok fejlesztése
3. Közműhálózat fejlesztése
4. Hulladék elhelyezés és kezelés
5. Az informatika, információs rendszerek fejlesztése

A koncepció megvalósításának ütemezése

FEJLESZTÉSI PROGRAMOK	Rövidtáv (-2000)	Középtáv (-2004)	Hosszú táv (-2013)
A víz minőségének védelme	XXX	O	O
A természetvédelem és a turizmus harmonikus fejlesztése	XX	O	O
Az épített környezet értékeinek megóvása és a fejlesztések által megújuló megjelenés	X	O	O
A gazdaság vezérágzatának, a turizmusnak a fejlesztése	XXX	O	O
Integrált vidékfejlesztés		XX	O
A gazdaságfejlesztési infrastruktúra bővítése, aktív kis- és középvállalkozások ösztönzése	XX	O	O
Foglalkoztatási lehetőségek bővítése	XX	O	O
A külső közlekedési kapcsolatok megújítása, a térség erőteljesebb bekapcsolása a közép-európai rendszerekbe		X	O
Belső kohéziót és a turizmust is fokozó kapcsolatok fejlesztése	X		O
Közműhálózat fejlesztése	XX	O	O
Hulladék elhelyezés és kezelés	XX	O	O
Informatika, információs rendszer fejlesztése	XX	O	O
Koordinált középfokú, felsőfokú képzés fejlesztése	XX		O
Szociális, rekreációs és egészségügyi ellátások fejlesztése	XX		O
Balaton tudat és kultúra erősítése	XX		O
Kistérségi együttműködések ösztönzése	XX	O	O
Intézményrendszer	XXX	O	O
Szabályozás, együttműködések ösztönzése	XX	O	O
Pénzügyi források koncentrációja	XXX	O	O
Egységes Regionális Monitoring	XX		O
A Balaton térségre vonatkozó marketing tevékenység	XX		O

X – a program kidolgozása, indítása, fontosságának jellemzése

O – a program hatásának érvényesülése